

Strategija VŽN

Spremljanje razumevanja naučenega
na daljavo

Maribor, april 2020

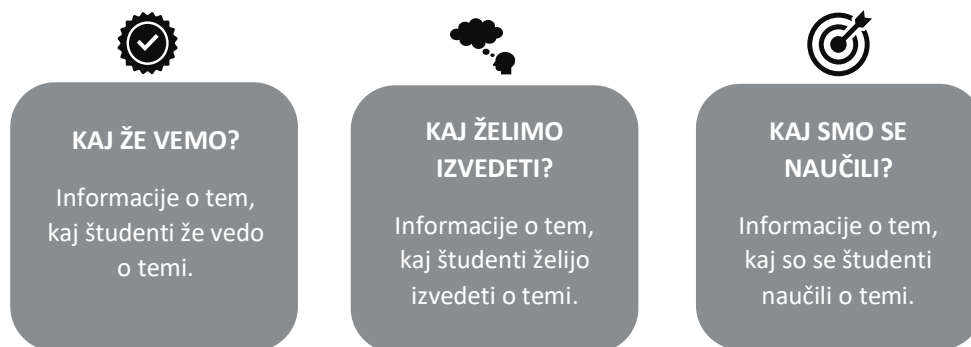
1. Kompleksne učne strategije: Strategija VŽN

Samoregulacijsko učenje ali strateško učenje vključuje različne pristope k učenju, s katerimi študent dosega učne cilje in izide. Gre za t.i. učne strategije, ki zajamejo le del učnega procesa (tj. enostavne učne strategije) ali celotni učni proces (tj. kompleksne učne strategije). Za akademsko uspešnost imajo večji pomen kompleksne učne strategije, ki študente vodijo od dejavnosti pred obravnavo študijskega gradiva/teme, med njo in po njej, tako da gradivo/temo razumejo in si po potrebi tudi zapomnijo .

V strokovni literaturi je ena od najpogosteje omenjenih kompleksnih učnih strategij **strategija VŽN** (ang. *KWL Method: Know, Want, Learn*; Ogle 1986), ki jo lahko vključimo v delo s celotno skupino ali zgolj posamezniki. Strategija VŽN je ena od najpogosteje uporabljenih bralnih strategij, ki omogoča prepoznavanje in aktivacijo predhodnega znanja o temi, interese za poglobitev v temo, vzpostavljanje povezav med zaznano pomembnostjo vsebine in zanimanje zanjo ter razvijanje novega znanja. Zaradi njene preprosti in možnosti dopolnjevanja jo lahko apliciramo tudi v okviru drugih učnih dejavnosti (npr. videopredavanja, individualne ali skupinske predstavitve izbranih tem) in ne zgolj pri branju/obravnavi študijskega gradiva.

Metoda je primerna za obravnavo širših tematskih sklopov ali slabo strukturiranih besedil, obenem pa je dovolj kompleksna, da zajame vse faze učnega procesa (tj. pred seznanitvijo s temo, med in po njej). Strategijo VŽN lahko uporabimo pri delu z majhnimi ali velikimi skupinami, saj omogoča aktivnost vseh študentov.

Osnovni strategiji VŽN daje okvir **razpredelnica s tremi stolpci**:

Slika 1. Shema strategije VŽN

Zgoraj predstavljena osnovna strategija VŽN se je od časa njenega nastanka nekoliko razširila in modificirala. Dandanes je v uporabi predvsem **VŽN Plus strategija**, ki vključuje **šest stopenj**. Vsako VŽN razpredelnico je možno nadgraditi z dodatnimi vprašanji, tako da razširimo drugi stolpec (npr. **Katere strategije raziskovanja bomo uporabili pri iskanju odgovorov na tisto, kar želimo izvedeti?**) ali dodamo še četrti stolpec (npr. **Kako bomo prenesli pridobljena znanja v praktični kontekst? Kaj še želimo dodatno izvedeti o temi?**).

Spodnja tabela prikazuje primer **VŽN Plus strategije**, v kateri so opisane značilnosti posameznih šestih stopenj. Za vsako nadrejeno stopnjo VŽN razpredelnice je podan tudi konkreten primer.

Tabela 1. Oblika VŽN Plus strategije in značilnosti posameznih stopenj

 KAJ ŽE VEMO?	 KAJ ŽELIMO IZVEDETI?	 KAJ SMO SE NAUČILI?
<p>1. MOŽGANSKA NEVIHTA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pridobivanje povratnih informacij o predznanju študentov o obravnavani temi. • Izvajalec zabeleži ideje študentov v prvi stolpec ali jih ti sami vnesejo z izbranim IKT orodjem. <p>2. KATEGORIZIRANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Študenti z izvajalčevim vodenjem kategorizirajo ideje v obliki pojmovne mreže. • Pomembno je, da so študenti aktivni in povezujejo pojme, ki spadajo skupaj. 	<p>3. NAPOVEDOVANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Študente spodbujamo k predvidevanju, katere temeljne kategorije (podteme) bi lahko bile obravnavane skozi gradivo, in jih dodamo kategorijam, ki izhajajo iz njihovega predznanja. <p>4. POSTAVLJANJE VPRAŠANJ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvajalec postavlja vprašanja tipa: Kaj mislite o tem? Lahko poveste več o tem? Kaj bi želeli o tej temi izvedeti? Kaj mislite, da bomo izvedeli iz besedila/učnega gradiva? <p>5. DELO Z GRADIVOM</p>	<p>6. PISANJE ODGOVOROV</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posameznik ali skupina premisli o novih informacijah in jih zabeleži v stolpec. • Prikaz razlik med zaznanim predznanjem in tem, kar so se naučili. • V prvem stolpcu lahko študenti prečrtajo napačne informacije in obdržijo pravilne. • Stolpec lahko dopolnimo z dodatnim stolpcem oziroma vprašanjem: Kaj se je treba še naučiti?
<p>KAJ ŽE VEMO?</p> <p> PRIMER:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Države v razvoju, ❖ gora Kilimandžaro, ❖ Masaji, ❖ safari. 	<p>KAJ ŽELIMO IZVEDETI?</p> <p> PRIMER:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Šolski sistem, ❖ uvoz in izvoz dobrin, ❖ življenje plemenskih ljudstev, ❖ stroški življenja, ❖ turizem. 	<p>KAJ SMO SE NAUČILI?</p> <p> PRIMER:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Življenje v blatnih kolibah, gradnjo vodijo ženske, ❖ barvni vzorec koralde določa klan plemena, ❖ park Serengeti kot pomemben vir turizma in dobička ...

2. Uporaba strategije VŽN

Strategija VŽN je najbolj učinkovita, kadar imajo študenti določeno mero predhodnega znanja o obravnavani temi.

Če študenti z obravnavano temo niso seznanjeni, v proces poučevanja vključimo krajše uvodne aktivnosti (npr. ogled krajšega videoposnetka, skupinska diskusija ali priprava raziskovalne naloge). Pri postavljanju vprašanj, s katerimi izzovemo viharjenje idej, smo nekoliko bolj specifični. S tem spodbujamo osredotočenost študentov na temo in se izognemo zastavljanju vprašanj na splošni ravni.

Strategijo VŽN študentom predstavimo na začetku srečanja. Pred tem se odločimo, ali bomo aktivnost izpeljali na skupinski ali individualni ravni. Izpolnjevanje VŽN razpredelnice ni namenjeno ocenjevanju, služi pa lahko kot del formativnega (samo)spremljanja in izkazovanja ravni znanja, pridobljenega skozi določeno aktivnost.

Strategija VŽN je pogosto del **učenja v manjših skupinah ali individualnega učenja**, s pridom pa jo lahko vključimo v **sodobne načine poučevanja** ali poučevanje na daljavo. Pri tem ima izvajalec kar precejšnjo mero svobode, na kakšen način bo uporabil strategijo VŽN, osnovni koraki pa vključujejo naslednje:

Izvajalec izbere temo in določi izide poučevanja in učenja. Študente seznanj z VŽN metodo pred srečanjem.

Pred samostojno predelavo gradiv študenti zapišejo, kaj že vedo o temi in kaj bi želeli o njej izvedeti (zapisovanje ključnih besed je lahko **individualno** ali **skupinsko**, z **uporabo IKT orodij**).

Študenti **predelajo gradiva** (npr. prispevek, skripto, elektronske prosojnice, miselni vzorec, simulacijo ali krajši videoposnetek, videopredavanje), posredovana s strani izvajalca.

Po samostojni predelavi gradiv študenti izpolnijo zadnji stolpec, ki ga lahko dopolnijo v zadnjem koraku – na srečanju z izvajalcem.

3. Študij na daljavo in IKT orodja za podporo uporabe VŽN strategije

Strategijo VŽN lahko zaradi njene preprostosti in prilagodljivosti vključujemo tudi v proces poučevanja na daljavo. Slednje podpira vedno večji nabor razpoložljivih IKT orodij, ki omogočajo komunikacijo med izvajalci in študenti. Njihova komunikacija je lahko **sinhrona** (tj. poteka preko uporabe IKT orodij z vklapljanjem in izklapljanjem mikrofona ali klepeta) ali **asinhrona** (tj. priključevanje in sodelovanje v učnem procesu znotraj omejenega obdobja, ki ga določi izvajalec). Tudi izpolnjevanje VŽN razpredelnice lahko poteka sinhrono ali asinhrono v okviru učnega e-okolja ali okolij določenih aplikacij.

Izbira IKT orodij za podporo uporabe VŽN strategije je odvisna od obsega predhodnega znanja študentov o obravnavani temi in stopnje, ki jo zasledujemo z omenjeno strategijo. Za pripravo VŽN razpredelnice lahko uporabimo brezplačne [generatorje](#), vendar so pa ti običajno v angleškem jeziku in tvorijo t. i. »KWL Chart«.

Name: _____ Subject: Psihologija
Teacher Name: Eva Date: _____

Motivacija

K	W	L
<i>What I Know</i>	<i>What I Want To Learn</i>	<i>What I Have Learned</i>

Slika 2. Generiranje KWL razpredelnic

Tabela 2: IKT orodja za pripravo VŽN razpredelnice in podporo uporabe VŽN strategije

<ul style="list-style-type: none"> • Priprava VŽN razpredelnice 	<p>MS Word</p> <p>MS PowerPoint</p> <p>MS Excel</p> <p>Canva</p> <p>Creately</p> <p>Edraw</p> <p>Padlet</p> <p>Asana</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Zbiranje mnenj in idej (možganska nevihta) 	<p>Moodle (dejavnost Forum)</p> <p>Microsoft Teams – One Note</p> <p>Asana</p> <p>Padlet</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Kategoriziranje idej v obliki pojmovne mreže 	<p>Coogle</p> <p>MindMeister</p>	

Namig: končni izdelek VŽN strategije predstavlja razpredelnica s tremi stolpci o predhodnem, želenem in naučenem znanju. Navedena IKT orodja izberimo skrbno in zgolj z namenom lažjega organiziranja in pregledovanja idej študentov.

4. Literatura

- Nishadha (2018). *KWL Chart Templates by Creately*. Creately. <https://creately.com/blog/examples/kwl-chart-template-example/>
- Mok, M. M. C., Lung, C. L., Cheng, D. P. W., Cheung, R. H. P. in Ng, M. L. (2006). Self-assessment in higher education: Experience in using a metacognitive approach in five case studies. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 31(4), 415–433. <https://doi.org/10.1080/02602930600679100>
- Ogle, D. (1986) K-W-L: A teaching model that develops active reading in expository text. *The Reading Teacher*, 39, 564–576. <https://doi.org/10.1598/RT.39.6.11>
- Pečjak, S. in Gradišar, A. (2015). *Bralne učne strategije*. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo.